

Datum 2020-12-22

Diarienummer 1583/20

Socialdepartementet

S.remissvar@regeringskansliet.ses.fs@regeringskansliet.sedavid.brandell@regeringskansliet.se

Diarienummer S2020/09214

Stadsledningskontor, Göteborgs Stad, yttrande över remiss av promemoria Covid-19-lag (S2020/09214)

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget och ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i promemorian Covid-19-lag. En övergripande tillfällig lagstiftning som spänner över fler samhällssektorer och lagområden kan förhoppningsvis skapa en homogen och proportionerlig styrning och ett mer ändamålsenligt regelverk för att kunna begränsa trängsel och därmed smittspridning. Stadsledningskontoret anser med anledning av den pågående smittspridningen i samhället av covid-19 att det är önskvärt att den nya lagen träder i kraft så snart som det är möjligt. Samtidigt vill Stadsledningskontoret uppmärksamma regeringen på en konsekvensbeskrivning som tar sin utgångspunkt ur ett kommunalt perspektiv.

Det krävs en tydlighet avseende när beslut kan fattas och av vem samt hur länge fattade beslut gäller. Vidare behöver det vara tydligt om det är ett beslut som tagits på nationell, regional eller lokalnivå. Vidtagna begränsningsåtgärder behöver tydligt kommuniceras till dem som berörs för att säkerställa att befolkningen kan ta till sig och förstår avsedda avsikter med åtgärderna. Det behöver tas fram information på olika språk och i tillgängligt format och vid behov underlättas genom bland annat teckenspråk, punktskrift, och alternativ kompletterande kommunikation. Det ska säkerställas att de som behöver nås av informationen också gör det. Kommunikationen behöver framföras i kanaler som är utarbetade med erfarenheter utifrån exempelvis nuvarande situation. Här behöver ett tydligt ansvarstagande som fördelas mellan nationella, regionala och lokala aktörer.

Ingrepp så som begränsningar eller nedstängningar av verksamheter får också ekonomiska konsekvenser. Nedstängning av mindre/lokala verksamheter utan ekonomisk kompensation kan komma att generera fler konkurser som kan leda till konsekvenser för boende i områdena genom sämre samhällsservice. Därtill finns risken för mer långsiktiga konsekvenser som avsaknad av ”befolkade” lokala handels- och torgmiljöer. En nedstängning av lokaltrafiken kommer även att begränsa människors rörlighet.

Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar

Det finns styrkor i förslaget som bedöms leda till bättre förutsättningar för dels mer generella och konsekventa regelverk oavsett samhällssektor, dels mer nyanserade regler som kan gynna kulturlivets aktörer som har en stor bredd i inriktningar, verksamheter och storlek på sina mötesplatser. Stadsledningskontoret anser att det vid tillämpningen av restriktioner bör göras skillnad på bedömning av aktiviteter som sker inomhus alternativt utomhus.

En sammankomst mellan personer som tillhör samma hushåll och en av hushållsmedlemmarnas stödperson, exempelvis en personlig assistent eller ledsagare, bör till exempel alltid vara tillåten.

Platser för fritids- eller kulturverksamhet

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget men vill lyfta fram ett viktigt perspektiv. Begränsningar eller nedstängningar av verksamheter för exempelvis fritid, kultur och mötesplatser kommer att kunna ha en negativ påverkan på människors fysiska och psykiska hälsa. Barnperspektiv behöver finnas med i avvägning vid proportionalitets bedömningen och då särskilt beaktas vad barnets bästa kräver. Det innebär bland annat att barns behov av att delta i olika typer av fritidsaktiviteter bör tillmätas stor vikt.

Nedstängningar som beskär möjlighet till digital kommunikation har en negativ konsekvens. Biblioteken har en samhällsbärande funktion i ett digitalt samhälle där brukare behöver kunna använda datorer för att komma i kontakt med myndigheter som till exempel, Skatteverket, Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen. Begränsning av tillgång till allmänna datorer har också en påverkan för möjlighet att söka samhällsviktig information, för de som inte har ett privat alternativ. Det är exempelvis via digitala kanaler som samhällsviktig information lämnas.

På samma sätt som vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar anser staden att det är skillnad på inomhus och utomhus och att om någon verksamhet ska stängas ska det tydligt uttryckas till alla sådana verksamheter som är av den karaktären – till exempel badhus – så att kommunerna inte gör olika tolkningar på olika håll i landet. Otydlighet kring regleringar som leder till olika tolkningar innebär att medborgare i olika kommuner får väldigt olika förutsättningar.

Handelsplatser

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget men vill lyfta några synpunkter. En begränsning av öppettider och antal besökare till handelsplatser inomhus kan medföra köbildning och folksamlingar på utsidan. Det bör upprättas tydliga bestämmelser för vem/vilka som ansvarar för handelsplatsernas utsida - det skulle exempelvis kunna ingå i verksamheternas åtgärdsprogram för att minska smittspridningen.

En handelsplats kan även vara ett salutorg, där handelsverksamhet som inte kräver polistillstånd bedrivs. (Handel med krav på polistillstånd kan Polismyndigheten och staden tillsammans hantera.) Det är oklart om man med lagförslaget kommer åt tillfällig försäljning på offentlig plats som inte är tillståndspliktig.

Om lokala handelsplatser med exempelvis livsmedelsbutiker stängs ner kommer detta innebära att människor behöver söka sig till andra ställen för nödvändiga inköp av livsmedel.

Detta i sin tur kan innebära att trängsel skapas på andra ställen samt ökad belastning i lokaltrafiken.

Kollektivtrafik och inrikes flygtrafik

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget men föreslår att 11 § om ”kollektivtrafik och inrikes flygtrafik” utvidgas i sin tillämpning så att resor enligt de lagar som reglerar olika typer av serviceresor innefattas. Begreppet särskilda persontransporter förekommer också och de båda begreppen innefattar huvudsakligen färdtjänst, riksfärdtjänst, sjukresor och skolskjuts. Argumenten i promemorian för att taxitrafik ska innefattas i lagens tillämpningsområde gäller i ännu högre grad för just serviceresor. De personer som är beviljade serviceresor utgör i hög grad också riskgrupper i pandemin. Det är viktigt att inte ytterligare beskära dessa personers möjlighet till mobilitet samtidigt som smittskyddsåtgärder kan vara motiverade att vidta även i den formen av trafik.

Vård- och omsorgspersonal upprätthåller samhällsviktiga befattningar. Begränsningar eller nedstängningar i kollektivtrafik påverkar hur personer kan ta sig till arbetsplatser som får en negativ påverkan på tredje person – det som är i behov av vård och omsorg för att klara sitt dagliga liv.

Serveringsställen

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget. Sedan den 1 juli 2020, då den tillfälliga lagen om smittskyddsåtgärder på serveringsställen trädde i kraft, har det utförts ett stort antal kontroller av trängsel på serveringsställen (i skrivande stund drygt 730 kontroller). Andelen kontroller där trängsel har förekommit har varit förhållandevis stor (32 procent), vilket visar att lagstiftningen och tillhörande tillsyn av att den efterlevs behövs för att minska smittspridningen i samhället. Stadsledningskontoret bedömer förslaget om en ny lagstiftning, i vilken regeringen får möjlighet att besluta om föreskrifter som gäller de flesta delar av samhället, där smittspridning riskerar att ske, kommer skapa större förståelse för lagstiftningarna och därmed öka efterlevnaden av de krav som ställs. Både av de krav som ställs på serveringsställen idag, och av de krav som föreslås införas i den nya covid-19 lagen. Stadsledningskontoret anser också att kommunerna bör behålla tillsynen på serveringsställen, eftersom metodik för denna tillsyn redan är utarbetad och en organisation finns i kommunerna för att bedriva den samma.

Användning och upplåtelse av platser för privata sammankomster

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget men efterfrågar förtydligande. Det är önskvärt med förtydligande om gränsdragningen mellan privata sammankomster och föreningsaktiviteter, det vill säga i vilka situationer föreningsaktiviteter också kan komma att omfattas av föreskrifter och förbud för en privat sammankomst.

Platser dit allmänheten har tillträde

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget men eftersöker en tydlighet vad det gäller ansvarsdelar och möjlighet att säkra efterlevnad. Promemorian föreslår begränsningar där det kan uppstå trängsel, exempelvis i parker eller på badplatser. Den enda aktör som då skulle kunna betraktas som ansvarig är fastighetsägaren, som i många fall är en kommun. Det är

svårt för fastighetsägarna att se till att det inte uppstår trängsel på deras mark, då de saknar praktiska och lagliga möjligheter att vidta åtgärder. Det är även svårt att avgöra efterlevnaden av förbudet vid parker och badplatser, samtidigt som det finns en stor risk att invånarna istället väljer andra platser som inte omfattas av förbudet, med sämre tillgänglighet och ökad påverkan på miljön. Ett förbud att vistas på badplatser kan leda till att människor badar vid andra platser som saknar livräddningsutrustning, vilket kan leda till att drunkningstillbudet ökar. Vidare är det svårt att fysiskt stänga av en park eller badplats utifrån att det är öppna platser som ofta har många vägar in vilket gör det extra angeläget att veta vad fastighetsägaren har för ansvar i frågan. Kommunen kan inte ansvara för att upprätthålla att förbudet efterlevs och beivra de som inte följer förbudet, utan det är endast något som Polismyndigheten ska ansvara för.

Regionala/lokala föreskrifter om begränsning.

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget som innehåller mandat till Länsstyrelsen vilket är positivt. Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget att Länsstyrelserna får tillsynsansvaret för samtliga delar i den nya lagen. Vissa områden som omfattas av den nya lagen, till exempel kollektivtrafik omfattar flera olika kommuner. Dessutom är det av stor vikt för efterlevnaden av lagstiftningen att tolkningen och kraven som ställs hanteras på ett liknande sätt i alla kommuner. Här har länsstyrelserna redan idag ett ansvar att vara samordnare och tillsynsvägledande till kommunerna i trängselfrågor, och det finns därför redan ett upparbetat arbetssätt kring detta.

Det kan komma att behöva ytterligare ekonomiskt stöd till offentliga och privata aktörer.

Erfarenhet finns att dra av vårens situation med riktade och generella bidrag som från statlig nivå haft för avsikt att mildra den ekonomiska påverkan som pandemi och vidtagna åtgärder lett till. Generellt riktade bidrag bedöms ge mer rörelseutrymme än om bidrag blivit allt för specifikt riktade. Statligt stöd och möjlighet till ekonomisk kompensation har varit viktigt under pandemin och vid nedstängning eller begränsningar är det viktigt med ersättning till offentliga och privata parter. Bäst effekt har ersättningen haft när den utformats för att brett nå alla typer av aktörer. En annan erfarenhet är behovet av snabb och enkel information om regelverk samt att ersättning enkel information om regelverk samt att ersättningsbeloppets storlek fastställs så snabbt som möjligt för att mildra konsekvensen för exempelvis det lokala näringslivet.

Slutligen vill Stadsledningskontoret framföra förslaget att en gemensam uppföljning och utvärdering bör genomföras där parterna på nationell, regional och lokal nivå kan dra lärdom och analysera om lagstiftningen gett avsedd effekt.

Göteborg den 22 december

STADSLEDNINGSKONTORET, GÖTEBORGS STAD

Jessica Granath